

* ZGRADBA PESMI *

Zunanja zgradba:

- kitice: dvovrstičnica, trivrstičnica (tercina), štirivrstičnica (kvartina), alpska poskočnica (stara kitica iz štirih **amfibraških** verzov)
- verz = stih = vrstica
Poznamo več stalnih verzov:
  - italijanski ali laški enajsterec (v enem verzu 5 zaporednih **jambov** + 1 dodaten zlog),
  - španski osmerec (4 **troheji**)

Notranja zgradba:

* RITEM *

Bolj ali manj urejeno enakomerno gibanje, valovanje, spreminjanje in ponavljanje značilnih elementov.

* METRUM *

Predpisan urejen ritem, ki ga lahko skiciraš s pomočjo stopice.

U = nepoudarjen zlog

– = poudarjen zlog

* STOPICA * = najmanjši vzorec ritma

Osnovna metrična enota sestavljena iz podarjenih (–) in nepoudarjenih (U) zlogov.

VRSTE STOPIC:

* **JAMB**: nepoudarjen in poudarjen zlog (U –)

* **TROHEJ**: poudarjen in nepoudarjen zlog (– U)

* **AMFIBRAH**: nepoudarjen, poudarjen, nepoudarjen zlog (U – U)

O Vrba, srečna, draga vas domača,

U – U – U – U – U – U

stopica

(F. Prešeren: O Vrba!)

Besedilo naprej razdelimo na zloge, nato določimo poudarjene in nepoudarjene zloge (s pomočjo ploskanja). Dva poudarjena zloga nikoli ne moreta stati skupaj.

* PESNIŠKA SREDSTVA *

* PESNIŠKA SREDSTVA *

SOGLASNIŠKI STIK ALI ALITERACIJA	Ponavljanje istega soglasnika na začetku dveh ali več zaporednih besed v istem verzu.
SAMOGLASNIŠKI STIK ALI ASONANCA	Ponavljanje samoglasnikov na koncu dveh ali več verzov ali v istem verzu.
POLNI STIK ALI RIMA	Zvočno ujemanje vseh glasov na koncu verza od zadnjega naglašenelega zloga naprej. Poznamo: ZAPOREDNE (a a b b) PRESTOPNE (a b a b) OKLEPAJOČE (a b b a) PRETRGANE (a b c b) VERIŽNE (a b a b a b) ZAPLETENE (a b c č d e e d)
PODOBNOGLASJE ALI ONOMATOPOIJA	Posnemanje naravnih glasov ali drugih zvokov v našem okolju z glasovi za doseg čim bolj žive slušne predstave ali vtisa.

PONAVLJANJE (ALI ITERACIJA):	Ponavljanje besed ali besednih zvez. Poznamo več vrst ponavljanj.
* Podvojitev (ali geminacija)	Ponavljanje iste besede ali besedne skupine <u>v istem verzu</u> .
* Anafora	Ponavljanje besed ali besednih zvez <u>na začetku zaporednih verzov</u> .
* Epifora	Ponavljanje istih besed ali besednih zvez <u>na koncu zaporednih verzov</u> .
* Epanalepsa	Ponavljanje prve besede v enem verzu in zadnje v naslednjem.
* Anadiploza	<u>Zadnja beseda</u> ali besedna zveza v verzu se ponovi <u>na začetku naslednjega</u> .
* Refren ali pripev	Ponavljanje besed ali besednih zvez na koncu raznih verzov in kitic ali ponavljanje verza/več verzov kjer koli v pesmi.
MNOGOVEZJE ALI BREZVEZJE	Ponavljanje (kopičenje) veznikov v verzih.
BREZVEZJE	Izpuščanje veznikov, ki jih nadomesti le vejica.

PRIMERA (ali komparacija):	Primerja dve stvari s pomočjo veznikov KO, KOT in KAKOR.
OKRASNI PRIDEVEK	Besedna zveza pridevnika in samostalnika, ki razširi pomen in predrugači pomen samostalnika ali poudari lastnost samostalnika.
METAFORA	Raba besede <u>v prenesenem pomenu</u> .
POOSEBITEV	Nečloveško (stvari, bitja in živali) je prikazano s človeškimi lastnostmi.
PREIMENOVANJE (ali metonimija)	Zamenjava dveh predmetov ali pojmov, ki sta v neki medsebojni zvezi (npr. zamenjava lastnika z lastnino, kraj s prebivalci, snov z izdelkom, orodje z lastnikom, posodo z vsebino).
SIMBOL	Podoba s posebnim, višjim pomenom. Da je neka beseda, slika, podoba simbol, spoznamo šele v širšem besedilu ali kontekstu.

RETORIČNO ALI GOVORNIŠKO VPRAŠANJE	Vprašanje, na katerega je odgovor že vnaprej znan ali nanj odgovora ne pričakuješ.
INVERZIJA	Spremenjen stalni besedni red, je obrnjen besedni red, besedni obrat.
IZPUST	Besedilo z izpuščenim glagolom.
NAGOVOR	Nagovarjanje odsotnih ali umrlih oseb, stvari, rastlin ali živali, kot da so žive ali pred pripovedovalcem/izpovedovalcem.
PRETIRAVANJE	Pojavljanje pretiravanja v obsegu ali lastnosti.
STOPNJEVANJE	Stopnjevanje moči besede ali pomen celote. Stopnjujemo lahko v dobro (pozitivno) ali slabo (negativno) smer.
VZKLIK	Posledica močnega ustvarjalčevega občutja, čustva ali nekakšnega duševnega pretresa. Prepoznamo končno ločilo klicaj (!).
ZAMOLK	Učinkovito nedokončana misel, ki jo lahko slutiti. Prepoznamo ga po končnem ločilu tri pike (...).